

Nr 132

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1961 års taxering för avsättning till pensionsstiftelse; given Stockholms slott den 17 mars 1961.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogat förslag till förordning med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1961 års taxering för avsättning till pensionsstiftelse.

GUSTAF ADOLF

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att skattskyldiga, som lämnat utfästelse om pension enligt den mellan Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska industrijänstemannaförbundet och Sveriges arbetsledareförbund den 30 juni 1960 träffade överenskommelsen rörande bl. a. plan för kompletterande pensionsförmåner eller enligt annan överenskommelse med väsentligen likalydande innehåll, skall vid 1961 års taxering erhålla avdrag för härav föranledd avsättning till pensionsstiftelse, även om därigenom större avdrag erhålles än enligt kommunalskattelagens regler.

Förslag
till
**förordning med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1961 års
taxering för avsättning till pensionsstiftelse**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Vid beräkning av avdrag för avsättning till pensionsstiftelse enligt bestämmelserna i punkt 2 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen under beskattningsår, för vilket taxering i första instans verkställs år 1961, skall, om därigenom större avdrag erhålles, gälla vad nedan i 2 § sägs.

2 §.

Skattskyldig, vilken lämnat utfästelse om pension enligt den mellan Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska industritjänstemannaförbundet och Sveriges arbetsledareförbund den 30 juni 1960 träffade överenskommelsen rörande bl. a. plan för kompletterande pensionsförmåner eller enligt annan överenskommelse av väsentligen likalydande innehåll och vilken under beskattningsåret verkställt sådan avsättning till pensionsstiftelse som till följd av överenskommelsen ålegat honom för att säkerställa efter utgången av år 1959 intjänad pension, äger, därest han under beskattningsåret icke verkställt annan avsättning till pensionsstiftelse, åtnjuta avdrag för avsättningen. För avsättning till sådan särskild stiftelse, som inrättats till följd av överenskommelse varom nyss sagts, må avdrag erhållas med 5 001 kronor, även om vad den skattskyldige till följd av överenskommelsen är pliktig avsätta icke uppgår till detta belopp.

Avdrag må dock ej åtnjutas med mindre de villkor för avdragsrätt, som angivas i punkt 2 första och andra styckena av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen, äro uppfyllda. Ej heller må avdrag erhållas till den del avsättningen gäller pensionering av någon som avses i fjärde stycket av samma anvisningspunkt.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 mars
1961.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÁNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, AF GEIJERSTAM, HERMANSSON.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, fråga om *särskilda bestämmelser rörande rätt till avdrag vid 1961 års taxering för avsättning till pensionsstiftelse* samt anför därvid följande.

I. Inledning

I en till finansdepartementet den 23 januari 1961 ingiven skrivelse har Svenska arbetsgivareföreningen hemställt, att företagen måtte få rätt att vid 1961 års taxering åtnjuta avdrag för viss avsättning till pensionsstiftelse utan hinder av de begränsningsregler som stadgas i kommunalskattelagen. Till skrivelsen hade fogats en *promemoria angående avdrag vid 1961 års taxering för avsättning till pensionsstiftelse, inrättad enligt uppgörelse den 26 oktober 1960 mellan Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska industritjänstemannaförbundet och Sveriges arbetsledareförbund*.

Över framställningen har efter remiss *yttranden* avgivits av kammarrätten, riksskattenämnden, pensionsstiftelseutredningen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Kalmar, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Värmlands och Västernorrlands län, allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden, Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges hantverks- och industriorganisation, Sveriges lantbruksförbund, Sveriges redareförening, Kooperativa förbundet, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation samt Sveriges akademikers centralorganisation.

Jag avser nu att upptaga den av arbetsgivareföreningen aktualiserade frågan och skall till en början lämna en redogörelse för de bestämmelser som är av intresse i sammanhanget.

1† *Bihang till riksdagens protokoll 1961. 1 saml. Nr 132*

II. Gällande rätt

I punkt 6 av anvisningarna till 53 § kommunalskattelagen stadgas, att med pensionsstiftelse avses, »förutom bankaktiebolags och sparbanks pensionsstiftelse samt pensionsstiftelse bildad enligt lagen om aktiebolags pensions- och andra personalstiftelser, jämväl inrättning, självständig fond eller annan stiftelse under förutsättning att denna står under tillsyn enligt lagen om tillsyn över stiftelser, att stiftelsens stadgar fastställts av tillsynsmyndigheten, att stiftelsens kapital och avkastning må användas endast till pensioner på grund av tjänst, att genom föreskrifter i reglementet eller eljest trygghet skapats för att stiftelsen så länge den består skall hava sådant ändamål samt att vid dess upplösning eller då det icke längre finnes eller kan antagas komma att finnas någon, vars rätt till pension på grund av tjänst skall tillgodoses av stiftelsen, återstående medel antingen skola användas för dylik pensionering eller ock skola anslås till välgörande eller eljest allmännyttigt ändamål».

Enligt bestämmelserna i punkt 2 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen äger skattskyldig rätt att vid inkomsttaxeringen åtnjuta avdrag för avsättning till pensionsstiftelse intill dess stiftelsens förmögenhet uppgår till ett belopp som — bedömt på grundval av förhållandena vid beskattningsårets utgång — jämte framtida avgifter erfordras för att säkerställa »de pensioner jämte dyrtidstillägg eller andra därmed jämförliga tillägg, vilka högst skola utgå enligt gjorda bindande utfästelser till personer som omfattas av stiftelsens ändamålsbestämning».

Avdrag medgives inte med mindre pensioneringen ordnats på sådant sätt att fråga är om pensionsförsäkring enligt kommunalskattelagens regler. Vidare kräves för rätt till avdrag att medlen kontant eller i form av aktier, obligationer eller därmed jämförliga tillgångar till ett värde motsvarande den gjorda avsättningen överlämnats till stiftelsen. Är fråga om aktiebolag, ekonomisk förening, ömsesidigt försäkringsbolag, sparbank, Sveriges allmänna hypoteksbank, Konungariket Sveriges stadshypotekskassa, hypoteksförening, svenska bostadskreditkassan eller bostadskreditförening, må med tillgångar som nyss sagts jämföras av den skattskyldige utfärdad och till stiftelsen överlämnat skuldebrev.

I s. k. familjebolag får avdrag icke ske för avsättning till pensionsstiftelse för att säkerställa pensionsutfästelser till »någon, vilken genom eget eller anhörigs innehav av aktier eller andelar har ett avgörande inflytande i bolaget eller föreningen, eller ock efterlevande till någon varom sålunda är fråga».

Enligt 2 § 1937 års stiftelselag må överföring av vinstmedel till en bunden stiftelse beslutas allenast vid fastställande av balansräkningen för föregående år och skall avse räkenskapsårets utgång (balansdagen). Avdraget för överföringen skall nämligen göras mot intäkterna för det år, varunder den årsvinst uppkommit, från vilken överföringen sker. Avdrag medgives även i sådana fall, då bolagsstämman, sedan deklarationen avgivits, beslutar överföring, ehuru överföring ej föreslagits av styrelsen.

Även i fråga om fria pensionsstiftelser medges avdrag i praxis, om avsättningen upptagits såsom skuld till stiftelsen i bolagets balansräkning för det beskattningsår, för vilket avdrag yrkas. Har en avsättning bokförts såsom en efter beskattningsåret verkställd utgift, kan däremot avdrag medgivas först påföljande år.

Innebörden av gällande bestämmelser för beräkning av tillåten stiftelseavsättning är att avdrag får åtnjutas intill sådant belopp att stiftelsens förmögenhet i princip uppgår till högst värdet av pensionsskulden. Avdrag får med andra ord ske för de på beskattningsåret och tidigare år belöpande pensionskostnaderna men däremot inte för s. k. framtida kostnader.

För beräkning av pensionsskulden anvisar kommunalskattelagen två möjligheter. Den ena innebär att man nöjer sig med en mera schablonmässig beräkning. Det »tak» för avsättningen, som erhålles med tillämpning av denna schablonregel, brukar benämnas investeringsskattetak, enär principen för takberäkningen är densamma som kom till användning i förordningen om investeringsskatt. Den andra möjligheten medger en exakt beräkning av pensionsskuldens storlek.

Den schablonmässiga beräkningen, investeringsskattetak, har införts i syfte att underlätta uträkningen av tillåten stiftelseavsättning. Investeringskattetak är emellertid i flertalet fall högre än det »tak», som motsvarar den exakta pensionsskulden, och en beräkning enligt schablonen medger därför i regel större stiftelseavsättningar än den exakta beräkningen.

Vid beräkning av tillåten stiftelseavsättning skall hänsyn endast tagas till pensioner m. m., som skall utgå enligt bindande utfästelser. För att bindande utfästelse skall anses föreligga kräves, att företaget beslutat att till den anställda vid uppnådd pensionsålder utbetala viss pension samt att den anställda erhållit del av beslutet. Bindande utfästelse anses föreligga även om den anställda går förlustig pensionsrätten genom att sluta i företaget före uppnådd pensionsålder. Utfästelsen får emellertid ej vara förbunden med något villkor, som innebär, att arbetsgivaren tillerkännes diskretionär prövningsrätt, huruvida pension i ett visst fall skall utgå eller ej. Utfästelsen skall alltså vara sådan, att det endast får bero av en objektiv tolkning av densamma, huruvida pensionsrätt i ett visst fall föreligger.

Företagen har i viss utsträckning i sina utfästelser om pension gjort förbehåll av innebörd, att pensionen kan nedsättas med belopp motsvarande det, som den skattskyldige genom den allmänna tilläggs pensioneringen blir berättigad uppbära.

Från och med 1960 års taxering skulle de gjorda förbehållen ha beaktats vid beräkningen av pensionsutfästelsernas storlek, varigenom företagens möjligheter till avdragsgilla avsättningar skulle ha reducerats. I prop. nr 40 till 1960 års riksdag framlades emellertid förslag till förordning med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1960 års taxering för avsättning till pensionsstiftelse. Förslaget innebar att företagen, med hänsyn till på-

gående förhandlingar i pensionsfrågan, skulle kunna göra avsättningar till pensionsstiftelser i samma omfattning som dittills. Förslaget bifölls av riksdagen (BevU 34; SFS 1960: 41).

III. Promemorian

I promemorian erinras om att Svenska arbetsgivareföreningen, Svenska industritjänstemannaförbundet och Sveriges arbetsledareförbund den 30 juni 1960 träffat en överenskommelse rörande bl. a. plan för kompletterande pensionsförmåner vid sidan om lagen om försäkring för allmän tilläggspension och lagen om folkpensionering. Uppgårelsen har formen av en rekommendation, vilken under hösten antagits av samtliga de till Svenska arbetsgivareföreningen anslutna förbunden. Tidigare pensionsutfästelse skall enligt uppgörelsen omformas på sådant sätt, att kompletteringspensionen baseras även på tjänstetid före 1960, varvid den anställde dock alltid är berättigad till en pension, som motsvarar minst det fribrevsvärde som intjänats vid 1959 års utgång. Å andra sidan skall före 1960 intjänt pensionskapital utnyttjas vid finansieringen av kompletteringspensionen. Denna pension består således av en del som hänför sig till tjänstetid före den 1 januari 1960 och en del som hänför sig till tjänstetid fr. o. m. nämnda datum.

I allt väsentligt likalydande överenskommelser som den förutnämnda har, upplyses det, träffats av vissa andra arbetsmarknadsorganisationer. I promemorian anföres därefter.

De kompletterande pensionsförmånerna skall enligt uppgörelsen beredas enligt det enskilda företags bestämmande antingen genom tecknande av pensionsförsäkring eller på annat betryggande sätt. Den 26 oktober 1960 träffades uppgörelse mellan nämnda parter om pensionering utan försäkring i vad avser sådan kompletterande ålderspension, som intjänas efter 1959 års utgång. Den del av kompletteringspensionen som hänför sig till tjänstetid före 1960 omfattas icke av denna uppgörelse.

I det nya pensioneringssystemet utan försäkring ombesörjs administrationen — uträkning och utbetalning av pensioner m. m. — i huvudsak av ett särskilt organ, Pensionsregistreringsinstitutet (PRI). Varje företag, som ansluter sig till PRI-systemet, skall till tryggnad av förmånerna dels teckna kreditförsäkring i Försäkringsbolaget Pensionsgaranti, ömsesidigt (FPG), d e l s o c k inrätta en särskild pensionsstiftelse.

På grund av att överenskommelsen den 30 juni 1960 i normalfallet skall tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1960, är, enligt promemorian, företag som väljer PRI-systemet, skyldigt att redan i 1960 års bokslut göra avsättning till en nyinrättad stiftelse. Denna avsättning skall som redan nämnts endast avse den pensionsskuld, som motsvarar under 1960 intjänad pensionsrätt. PRI, som är under uppbyggnad i anknytning till SPP, kan icke, framhålls i promemorian, innan bokslut i flertalet företag upprättats uträkna pensionskulden och därmed storleken av den avsättning som skall ske till PRI-stiftelsen. För flertalet företag kan sådana beräkningar väntas föreligga först vid mitten av innevarande år.

Med hänsyn härtill har, framhålles vidare, arbetsgivareföreningen ingått till riksskattenämnden med hemställan att nämnden måtte i anvisning förklara, att avsättning till PRI-stiftelse skall kunna beräknas till 5,7 % av lönesumman för år 1960 för tjänstemän i intjänandeålder. Även om en sådan beräkningsmetod godtages, återstår emellertid viktiga problem i samband med 1961 års taxering. Härom anföres i promemorian.

För att bedöma möjligheten till avdrag för stiftelseavsättning måste nämligen hänsyn tagas även till den del av kompletteringspensionen, som belöper på tjänstetid före 1960. Uträkningen av denna del av pensionen samt i anslutning därtill uträkningen av skattetaket för hela pensionen kan för det övervägande antalet företag på grund av brist på erforderlig expertis ej väntas bli utförda före taxeringsarbetets början.

Av det anförda framgår, att det i regel icke är möjligt för företag, som anslutit sig till PRI-systemet, att på sätt kommunalskattelagen föreskriver uträkna skattetaket. Härtill kommer den särskilda svårighet som ligger däri, att företag ofta av civilrättsliga skäl icke kan överföra medel från gammal stiftelse till PRI-stiftelse. Även i de fall sådan överföring enligt gällande stiftelsestadgar medgives, kan dock överföring för närvarande ej ske, eftersom man icke kan visa kapitalvärdet av de utfästelser, för vilka de gamla stiftelserna svarar. Pensionsstiftelseutredningen kan under 1961 väntas framlägga förslag till bl. a. regler om överföring av medel från en pensionsstiftelse till en annan, men något sådant förslag kan självfallet icke hinna genomföras med verkan redan för 1960 års bokslut. Det är därför angeläget, att företagen vid 1961 års taxering erhåller avdrag för avsättning till PRI-stiftelse med det ovan angivna schablonbeloppet. Avdrag bör sålunda erhållas även om en beräkning enligt kommunalskattelagens regler, därest en sådan kunnat utföras, skulle ha utvisat, att ett överskott föreligger i en äldre stiftelse. Ett utkast till förordning om sådan avdragsrätt bilägges. Förordningen skulle alltså gälla endast avsättning som skall ske till PRI-stiftelse och följaktligen icke påverka utrymmet för andra avsättningar. Ett företag som därutöver vill göra avsättning till en annan stiftelse än PRI-stiftelse, t. ex. för att trygga den del av kompletteringspensionen som hänför sig till tjänstetid före 1960, måste kunna visa att denna avsättning ryms under ett efter vanliga regler beräknat skattetak.

Effekten för staten och kommunerna av en sådan avdragsrätt kan, uttalas i promemorian, väntas bli obetydlig. Sammanlagt kan avsättningar till PRI-stiftelser i 1960 års bokslut beräknas uppgå till ett belopp av 60—80 milj. kronor. Åtskilliga företag har emellertid redan nu enligt gällande kommunalskattelag på grund av äldre utfästelser rätt till ytterligare avdrag för avsättningar till pensionsstiftelser. En avdragsrätt av här föreslagen art kan därför enligt promemorian beräknas medföra att skatteunderlaget minskar med endast en mindre del av nyssnämnda belopp. Från fiskalisk synpunkt kan, framhålles vidare, den föreslagna avdragsrätten så mycket mindre föranleda erinringar, som de företag, varom här är fråga, alltid äger teckna pensionsförsäkringar motsvarande de lämnade utfästelserna. Väljer företagen sist angivna metod erhålles avdrag enligt gällande lag, alltså utan hänsyn till eventuella överskott i pensionsstiftelse. Avdraget skulle i sådant fall ungefär motsvara avdraget för ovannämnda avsättningar. Det skulle vara högst

orationellt om företagen för allenast ett år använde försäkringsformen. Där-
efter anföres.

Skulle en avdragsrätt av här angivet slag medgivas, kommer såsom följd
härav justering av de framtida avsättningarna att ske. I den mån en sådan
avdragsrätt medför högre avdrag för ett företag vid 1961 års taxering än en-
ligt nu gällande kommunalskattelag, innebär den dock endast att avdrag
medgives tidigare än som annars skolat ske. Frågan är sålunda endast, vilket
beskattningsår som skall belastas med ifrågavarande omkostnad.

Enligt kommunalskattelagen har som villkor för avdragsrätten uppställts
att pensionsstiftelsen står under tillsyn. Länsstyrelse äger emellertid av-
visa anmälan enligt 1929 års lag om tillsyn över stiftelse, därest stiftelsens
förmögenhet ej uppgår till lägst 5 000 kronor. I utkastet till lagtext har inta-
gits en regel genom vilken hänsyn tages härtill.

Det vid promemorian fogade förslaget till förordning med särskilda be-
stämmelser om rätt till avdrag vid 1961 års taxering för avsättning till pen-
sionsstiftelse i vissa fall torde såsom *Bihang* få fogas vid statsrådsprotokol-
let för denna dag.

IV. Riksskattenämndens anvisning

I sin framställning till riksskattenämnden erinrade arbetsgivareförening-
en om den överenskommelse som den 26 oktober 1960 träffats om villkoren
för pensionering utan försäkring. I det system, som skulle tillskapas enligt
sistnämnda överenskommelse, skulle administrationen — uträkning och ut-
betalning av pensioner m. m. — i huvudsak ombesörjas av ett särskilt or-
gan, Pensionsregistreringsinstitutet (PRI). Varje företag, som anslöt sig till
systemet (det s. k. PRI-systemet), skulle till tryggnad av förmånerna dels
teckna kreditförsäkring i Försäkringsbolaget Pensionsgaranti, ömsesidigt,
dels inrätta en särskild pensionsstiftelse och till denna avsätta ett belopp
motsvarande den av PRI beräknade pensionsskulden. Även arbetsgivare, som
icke var delägare i arbetsgivareföreningen, hade möjlighet att ansluta sig till
systemet. Detta hade utarbetats i nära samråd med försäkringsinspektionen
och Svenska Personal-Pensionskassan (SPP). Endast den ålderspension, som
intjänades från och med den 1 januari 1960, omfattades av PRI-systemet.

Arbetsgivareföreningen framhöll, att PRI endast för vissa företag torde
hinna beräkna pensionsskulden innan företagen hade att avlämna självdek-
laration år 1961. Vid ett flertal företag torde icke heller uträkningen av pen-
sionsförmånerna ha hunnit verkställas före nämnda tidpunkt. Med hänsyn
till nyssnämnda omständigheter var det enligt arbetsgivareföreningens upp-
fattning synnerligen angeläget att företagen utan utredning i det enskilda fal-
let kunde enligt någon enkel metod beräkna avsättningen vid 1961 års tax-
ering. En på statistiskt underlag grundad generell beräkning hade givit till
resultat, att pensionsskulden motsvarande de nya utfästelserna enligt PRI-
systemet kunde antagas vid 1960 års utgång uppgå till ett belopp motsvaran-
de 5,7 % av lönesumman för tjänstemän i intjänandeålder, d. v. s. i åldrarna
25—65 år för man (vid pensionsåldern 65 år) och 30—60 år för kvinna

(vid pensionsåldern 60 år). Arbetsgivareföreningen anförde vidare följande.

Enligt bestämmelserna i punkt 2 tredje stycket anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen får avdrag för avsättning till pensionsstiftelse icke medgivas med högre belopp än som — bedömt på grundval av förhållandena vid beskattningsårets utgång — erfordras för att jämte framtida avgifter säkerställa pensionerna. Avdrag får sålunda ske högst för de på beskattningsåret och tidigare år belöpande pensionskostnaderna men icke för framtida kostnader.

Den anpassning av tidigare pensionsutfästelser till ATP som nu skett har för tjänstemän med oantastbara pensionsutfästelser icke inneburit någon minskning av fribrevsvärdet, i allmänhet beräknat per den 31 december 1959. En tjänsteman med sådan pensionsrätt har således, om avgång ur tjänst skett efter den 31 december 1959, rätt till minst sagda fribrevsvärde.

I ovannämnda anvisningspunkt beröres ej det fall, att en oantastbar pensionsutfästelse nedsattes till fribrev eller eljest reduceras med garanterande av att arbetstagaren skall vara berättigad till minst det intjänade fribrevsvärdet vid den tidpunkt, då nedsättningen sker. Hur skattetaket därvid påverkas hade före ATP:s införande varit av mindre intresse, då frågan i huvudsak endast torde ha aktualiserats i samband med att en pensionsutfästelse nedsattes till fribrev vid avgång ur tjänst. Då en allmän anpassning nu skett till ATP, har frågan emellertid fått stor betydelse.

Som framgår av det ovan sagda, måste vid oantastbar pensionering på förfluten tid anses belöpa kostnader motsvarande kapitalvärdet av fribrevet vid varje tidpunkt. Detta kapitalvärde motsvarar företagets upplupna pensions-skuld. I princip måste företaget kunna påföra rörelsen så stora belopp i form av avdragsgill avsättning till pensionsstiftelse, att de motsvarar kostnaden för inköp mot engångspremie av pensionsförsäkring av det intjänade fribrevsvärdet. Vid skattetakets beräkning bör därför icke antagas, att några framtida avgifter erfordras för säkerställande av pensionsutfästelse, som nedsatts till fribrev.

Föreningen hemställde, att riksskattenämnden i anvisning till ledning för taxeringsmyndigheterna måtte uttala, *dels* att vid 1961 års taxering det försäkringstekniskt beräknade värdet av utfästelserna enligt PRI-systemet måtte — därest särskild utredning av vederbörande företag icke förebragtes — anses uppgå till 5,7 % av lönesumman för år 1960 för tjänstemän i intjänandeålder eller, i förekommande fall, för den del av kalenderåret 1960, som fölle inom det beskattningsår för vilket taxering i första instans skedde år 1961, *dels ock* att vid beräkning av det belopp, med vilket avdrag för avsättning till pensionsstiftelse finge ske, icke borde antagas, att några framtida avgifter erfordrades för säkerställande av sådan pensionsutfästelse, som nedsatts till fribrev, eller — därest utfästelsen icke nedsatts ända till fribrev — för den del av utfästelsen, som motsvarade intjänat fribrevsvärde.

Riksskattenämnden beslöt den 7 februari 1961 att såsom *anvisning till ledning för taxeringsmyndigheterna* göra följande uttalande.

Med hänsyn till det läge, som uppkommit genom införandet av ATP och den i anslutning därtill överenskomna anpassningen av tidigare pensionsutfästelser till ATP, bör vid beräkning av avdragsgill avsättning till pensionsstiftelse vid 1961 års taxering — under förutsättning att övriga i kommunal-

skattelagen angivna villkor för avdragsrätt föreligga — avdrag medgivas enligt följande beräkningsgrunder.

Under förutsättning att det framstår såsom sannolikt, att nedan omnämnda avdrag för pensionsutfästelser enligt PRI-systemet jämte behållningen i äldre stiftelser vid beskattningsårets utgång rymmes inom det för vederbörande företag enligt reglerna i kommunalskattelagen gällande skattetaket, bör avdrag för pensionsutfästelse enligt PRI-systemet utan särskild utredning medgivas med ett belopp motsvarande 5,7 procent av lönesumman för år 1960 för tjänstemän i intjänandeålder eller, i förekommande fall, 5,7 procent av den del av nämnda lönesumma, som belöper på det beskattningsår för vilket taxering i första instans sker år 1961. Härvid förutsättes, i överensstämmelse med vad ovan angivits, att i lönesumman icke medräknas lön till personer, som avses i punkt 2 fjärde stycket anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen. Vidare förutsättes, att de skriftliga besked med närmare uppgift om vederbörandes pensionsförmåner, som avses skola av respektive företag tillställas envar tjänsteman, erhålla sådan utformning att deras karaktär av bindande pensionsutfästelser klart framgår.

Beträffande tidigare utfästelser om oantastbar pension, som enligt ifrågasvarande överenskommelse nedsatts till fribrev, bör den avdragsgilla avsättningen anses uppgå högst till ett belopp, som jämte tidigare behållning motsvarar kapitalvärdet av fribreven vid utgången av år 1959. Det sagda innebär, att man med avseende å nämnda värde icke bör räkna med framtida avgifter. Vid beräkning av avsättningen böra emellertid medräknas endast direkt utfästa pensioner; pensioner till sådana anställda, som visserligen anmälts till försäkring hos SPP eller annat försäkringsföretag men som icke erhållit bindande utfästelse om pension, böra följaktligen icke medräknas.

Avdrag för avsättning till pensionsstiftelse för tryggande av utfästelser enligt PRI-systemet bör godkännas oaktat utfästelserna lämnats efter beskattningsårets utgång blott utfästelserna äro lämnade vid den tid då taxeringen provas. Den omständigheten att pensionsstiftelse bildats, ställts under tillsyn eller fått stadgarna av tillsynsmyndigheten fastställda efter beskattningsårets utgång bör icke heller utgöra hinder för avdrag för avsättning blott stiftelsen bildats, ställts under tillsyn och fått stadgarna fastställda vid den tid då taxeringen provas.

V. Remissyttrandena

Flertalet av de hörda myndigheterna och organisationerna har tillstyrkt en lagstiftning i huvudsaklig överensstämmelse med det i promemorian framlagda förslaget. Endast överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län samt allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden avstyrker framställningen. Från remissyttrandena må följande här återgivas.

Överståthållarämbetet anser de i framställningen anförda skälen för ett avsteg från tillämpning av gällande beskattningsregler om den verkliga pensionsskulden som grund för beräkning av avdragsgilla avsättningar icke vara av beskaffenhet att nödvändiggöra en provisorisk särlagstiftning jämväl vid 1961 års taxering och avstyrker sålunda den nu föreslagna lagstiftningen.

Länsstyrelsen i Malmöhus län framhåller, att en lagstiftning i föreslagen

riktning kommer att medge vissa företag avdrag, som måste betecknas som oberättigade. Så kommer att bli förhållandet för sådana bolag, som hittills utnyttjat avdragsmöjligheterna i full utsträckning och sålunda vid utgången av år 1959 hade gjort avsättningar till pensionsstiftelser upp till dittills gällande skattetak. Genom införandet av ATP reduceras taket för skattefri avsättning avsevärt, och den gamla stiftelsens förmögenhet kommer att betydligt överstiga värdet av samtliga förpliktelser till och med utgången av år 1960. I de fall avsättningar enligt PRI-systemet väl täckes av redan tidigare gjorda avsättningar kan det enligt länsstyrelsens mening icke anses motiverat med ytterligare avsättningar. Länsstyrelsen fortsätter.

Av Svenska Arbetsgivareföreningens skrivelse framgår, att den huvudsakliga orsaken till den föreslagna speciallagstiftningen ligger i det förhållandet att det stöter på praktiska svårigheter för företagen att i tid få skatteberäkningar utförda av erforderlig expertis. Länsstyrelsen vill därför för sin del föreslå, att frågan om avdrag för avsättning till pensionsstiftelse vid 1961 års taxering löses på så sätt att riksskattenämnden utfärdar en anvisning av innehåll att en avsättning till pensionsstiftelse i enlighet med det framlagda förslaget utan försäkringsteknisk utredning bör av taxeringsnämnden preliminärt godtagas, men att företag, som yrkat avdrag, ålägges att exempelvis senast den 1 oktober 1961 inkomma med erforderlig utredning, så att taxeringsintendenten får möjlighet att besvärsvägen ta upp frågan till slutlig behandling.

Länsstyrelsen framhåller slutligen, att normalstadgarna för ifrågavarande stiftelser jämte i stadgarna åberopade pensionsuppgörelser icke synes bereda trygghet för att pensioneringen anordnas på sätt i anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen föreskrives som villkor för att livförsäkring skall hänföras till pensionsförsäkring.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län uttalar, att det icke kan vara tillfredsställande att ens temporärt medgiva i sak icke motiverade avdrag vid taxeringen. Påståendet att företagen genom försäkring skulle kunna tillförsäkra sig avdrag för i promemorian angivna pensionskostnader torde enligt länsstyrelsen icke vara riktigt, då premie för en pensionsförsäkring, som erlagges under år 1961, icke kan vara avdragsgill i bokslutet för år 1960.

Allmänna ombudet hos mellankommunala prövningsnämnden anför följande.

Arbetsgivareföreningens motparter vid pensionsuppgörelsen kommer enligt uppgift icke att kräva att arbetsgivare skall göra avsättning i 1960 års bokslut till en vid utgången av räkenskapsåret icke bildad pensionsstiftelse. Något behov av avsättning till PRI-stiftelse i 1960 års bokslut på grund av uppgörelsen i pensionsfrågan föreligger alltså ej. Någon avsättning till PRI-stiftelse behöver inte heller göras i 1960 års bokslut på grund av bestämmelser i aktiebolagslagen; om reservering för PRI-förpliktelser anses böra göras i detta bokslut, kan detta ske på ett principiellt riktigt sätt än genom avsättning till den nya stiftelsen.

En eventuell lagstiftning måste, framhålls vidare i yttrandet, komma till stånd vid så sen tidpunkt, att den som regel inte kan utnyttjas av företag med ordinarie bolagsstämma i början av år 1961. Till denna grupp av före-

tag hör ett avsevärt antal företag för vilka räkenskapsåret inte sammanfaller med kalenderåret. Att genomföra lagstiftning vid så sen tidpunkt, att en del skattskyldiga ej kan utnyttja vissa förmåner, strider mot principen att taxeringen skall vara rättvis och likformig.

Riksskattenämnden anser sig med hänsyn till angelägenheten av att underlätta samordningen av de olika pensioneringssystemen böra tillstyrka den föreslagna lagstiftningen. Samma ståndpunkt intages av *länsstyrelserna i Stockholms och Västernorrlands län*.

Länsstyrelsen i Kalmar län säger sig i princip inte ha något att erinra mot den föreslagna lagstiftningen. Länsstyrelsen tillägger dock följande.

Vid bifall till arbetsgivareföreningens hemställan komma de ändrade bestämmelserna i många fall icke att kunna tillämpas av de företag, som vid tidpunkten för förordningens ikraftträdande upprättat bokslut och avgivit deklaration. Sagda förhållande synes länsstyrelsen icke stå i överensstämmelse med rättvis och likformig taxering, varför det torde kunna ifrågasättas om avdrag för avsättning till PRI-stiftelser bör medgivnas vid innevarande års taxering, såvida icke för samtliga företag, som beröres av avtalet, möjliggöres att erhålla avdrag i berörda avseende.

Länsstyrelsen i Värmlands län framhåller, att förslaget synes kunna försvaras på grund av svårigheterna att beräkna de pensionskulder som fortfarande åvilar äldre pensionsstiftelser och med hänsyn till att hela problemkomplexet rörande de hittillsvarande stiftelserna torde komma att regleras genom särskild lagstiftning. Länsstyrelsen fortsätter.

Beträffande förslagets innebörd att i verkligheten sätta ur kraft spärrregeln i p. 2 stycket 4 anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen ställer sig länsstyrelsen tveksam. Att för framtiden upphäva nämnda bestämmelse torde med hänsyn till möjligheterna till missbruk knappast låta sig göra. Det synes då icke lämpligt att partiellt sätta den ur kraft genom en särbestämmelse för ett visst års taxering. Visserligen kan sägas att det förhållande förslaget avser att reglera är resultatet av en önskvärd överenskommelse mellan parterna på arbetsmarknaden, som tagit sikte på att generellt lösa ett föreliggande pensionsproblem och som därför har ett speciellt intresse även ur det allmännas synpunkt. Häremot kan emellertid genmälas, att överenskommelsen ur denna synpunkt icke på något sätt berör ifrågavarande delägare i familjebolag m. fl. och att densamma därför icke bör tagas som intäkt för att deras ställning i beskattningshänseende skall bli gynnsammare än enligt de allmänna reglerna. Det torde ej heller vålla någon praktisk svårighet — och äventyrar icke på något sätt förslagets reella innebörd för företagen i allmänhet — om en särslagstiftning i ifrågavarande hänseende för innevarande års taxering utformas med beaktande av nämnda spärrregel.

Enligt *kammarrätten* torde särskild lagstiftning vara påkallad för att i nuvarande läge bereda de skattskyldiga rätt till avdrag för avsättning till pensionsstiftelse. Kammarrätten fortsätter.

Vad härefter angår innehållet i en sådan lagstiftning bör anmärkas, att en lösning av problemen väsentligt försvåras därav, att förordning i ämnet näppeligen hinner komma till de skattskyldigas kännedom förrän efter den 31 mars innevarande år, då huvuddelen av här ifrågavarande skattskyldiga jämlikt 34 § taxeringsförordningen skola hava avgivit självdeklaration avseende beskattningsåret 1960, eller motsvarande brutna räkenskapsår.

I den föreliggande situationen torde två olika lösningar vara tänkbara, den ena i huvudsak motsvarande det remitterade förslaget, den andra att de skattskyldiga erhålla rätt att vid 1962 års taxering göra avdrag för de avsättningar till pensionsstiftelse, som verkställts i bokslutet för räkenskapsåret 1960 eller för motsvarande brutna räkenskapsår i den mån sådant avdrag icke medgivits vid 1961 års taxering.

Den föreslagna lagstiftningen tillstyrkes av de hörda organisationerna på näringslivets område. *Sveriges redareförening* tillägger.

I § 2 i utkastet till förordning med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1961 års taxering för avsättning till pensionsstiftelse i vissa fall förutsättes, att fråga är om avdrag för avsättning till sådan pensionsstiftelse, som inrättats enligt PRI-systemet. Uppmärksammas må, att skattskyldig kan hava lämnat utfästelse om pension i överensstämmelse med den mellan Arbetsgivareföreningen, Industrijänstemanna- och Arbetsledareförbundet den 30 juni 1960 träffade överenskommelsen utan att den skattskyldige därvid anslutit sig till ovannämnda system. Även i de fall, då sådan anslutning som ovan nämnts ej gjorts av den skattskyldige, bör denne vara berättigad till avdrag för avsättning till pensionsstiftelse, såvitt avser sådan pensionsrätt, som omförmåles i § 1 i förenämnda utkast till förordning. Texten till § 2 i förslaget bör ändras i enlighet härmed.

Sveriges hantverks- och industriorganisation framhåller, att rätten till avsättning enligt förslaget även bör omfatta företag som icke anslutits till Pensionsregistreringsinstitutet (PRI), därest överenskommelse av likartat innehåll träffats med de anställda om plan för kompletterande pensionsförmåner.

Kooperativa förbundet säger sig inte ha något att erinra mot bifall till framställningen men hemställer att rätten till avdrag ej måtte begränsas till företag som gör avsättningar till s. k. PRI-stiftelser utan utsträckas att gälla företag som gör avsättning till andra stiftelser än PRI-stiftelser, under förutsättning att dessa företag med sina anställda träffat motsvarande överenskommelse om kompletterande pensionsförmåner som avses i framställningen. En sådan utvidgning anser förbundet motiverad, emedan de företag, som löst sin pensionsfråga på ett tillfredsställande sätt utan att anlita försäkringsanstalt eller som ej ämnar ansluta sig till PRI, eljest skulle bli förhindrade att göra avsättning till pensionsstiftelse under 1960. Förbundet framhåller att detta är fallet med den pensionsanordning man har inom konsumentkooperationen och som anlitas även av vissa närstående företag. Förbundet tillägger.

I sin promemoria anför SAF att den schablonmässiga avsättningen i 1960 års bokslut bör fastställas till 5,7 % av lönesumman från 1960 för tjänstemän i intjänandeålder. Denna procentsiffra, som framräknats av direktör Lars Dahlgren och som får anses plausibel, förutsätter emellertid att övriga pensionsförmåner de anställda tillerkänts under 1960 nämligen familje- och invalidpensioneringen, förvaltas av försäkringsinrättning, till vilken företagen inbetalar pensionsförsäkringspremie, vilken som ovan nämnts i alla händelser är avdragsgill. Inom den konsumentkooperativa sektorn har man icke tecknat pensionsförsäkring för dessa delar av pensionsutfästelsen, utan dessa bestridas också genom inbetalningar till Konsumentkooperationens

pensionsstiftelse. Kostnaden för dessa pensionsmoment torde uppgå till ca 3 % av lönesumman, varför vi hemställer med stöd av vad som anförts om rätt periodisering av pensionskostnader att när det gäller att fastställa avsättning till pensionsstiftelse för företaget, som i likhet med konsumentkooperationen icke anlitat försäkringsinrättning, avsättningen måtte beräknas till 8 % av lönesumman för 1960 för anställda i intjänandeålder, varav 5,7 % hänföres till intjänande av ålderspension.

Landsorganisationen tillstyrker framställningen men betonar, att avdragsrätten inte bör avse endast PRI-stiftelserna utan även andra pensionsstiftelser under förutsättning att det träffats överenskommelse med de anställda om kompletterande pensionsförmåner av liknande typ som i tjänstemannauppgörelsen. Organisationen ifrågasätter även, om inte den schablonmässiga avdragsrätten bör begränsas till sådana fall då den skattskyldige inte kan beräkna det belopp, vartill avsättning högst skulle medges enligt kommunalskattelagen, d. v. s. det s. k. skattetaket.

Tjänstemännens centralorganisation framhåller, att bestämmelserna måste ges en sådan generell utformning att de kan tillämpas för pensionsstiftelser av olika förekommande slag och avse avsättningar för säkerställande av under år 1960 intjänat fribrev såväl avseende ålderspension som i förekommande fall andra pensionsdelar. Liknande synpunkter framföres av *Sveriges akademikers centralorganisation*.

Pensionsstiftelseutredningen upplyser, att utredningen avser att under vårens lopp framlägga förslag till nya regler för beräkning av avdragsgillt belopp vid avsättning till pensionsstiftelse. Avsättning skall enligt förslaget alltid få avse kapitalvärdet av intjänat fribrev. Utredningen fortsätter.

Ett genomförande av förslaget om provisorisk lagstiftning vid 1961 års taxering kan komma att medföra att företag medgives avdrag för avsättningar som enligt de vanliga reglerna icke skulle medgivits till avdrag förrän ett senare år. Det kan också bli fråga om avsättningar, vilka icke skulle bli tillåtna därför att företaget redan tidigare utnyttjat alla avsättningsmöjligheter. Avsättningar till PRI-stiftelser för verksamhetsåret 1960 beräknas uppgå till omkring 90 miljoner kronor. Av detta belopp kan grovt räknat hälften antagas belöpa på företag som, inberäknat nämnda avsättning, icke når upp till skattetaket i sina pensionsstiftelser. Återstoden eller 40—50 miljoner kronor skulle hänföra sig till företag som redan har överskott i sina stiftelser och som därför med tillämpning av nuvarande regler i kommunalskattelagen icke skulle ha varit befogade till avdrag. Beträffande konsumentkooperationen har uppgivits, att konsumtionsföreningarna icke gjort några avsättningar till pensionsstiftelse i 1960 års bokslut med hänsyn till ovissheten rörande avdragsrätten. KF däremot avser att — om rätt till avdrag anses trolig — avsätta till pensionsstiftelse ett belopp i storleksordningen 8—10 miljoner kronor. För nämnda belopp torde avdrag enligt vanliga regler icke kunna ske. Ytterligare pensionsanordningar än de nu nämnda kan beröras av den ifrågasatta speciallagstiftningen, men aktuella belopp i dessa fall är troligen av mindre storleksordning. Det kan gissningsvis antagas att vid 1961 års taxering avdrag kommer att medgivas med ett 60 miljoner kronor för högt belopp, om en provisorisk lagstiftning skulle genomföras som tillgodosåg SAF:s och KF:s önskemål.

Utredningen konstaterar, att arbetsgivarens åtagande att årligen göra avsättning till pensionsstiftelse med belopp motsvarande pensionskulden ger de anställda stora fördelar. Det är skäligt, att avsättningar kan ske på sätt förutsatts i berörda överenskommelser redan från den tidpunkt, då de nya pensionsförmånerna börjat intjänas eller från och med den 1 januari 1960. Med tanke på att antalet försäkringsmatematiker är litet är det enligt utredningen icke att förvåna, att det visat sig omöjligt att hinna få erforderliga beräkningar gjorda i tid.

Den åsyftade provisoriska lagstiftningen bör enligt utredningens mening avse samtliga fall där en skattskyldig åtagit sig att fortlöpande göra avsättningar till en pensionsstiftelse. Avdrag bör vara medgivet för en avsättning motsvarande värdet av det fribrev som tillerkänts anställd, oberoende av storleken av under året intjänat fribrev i förhållande till den anställdes lön. Utredningen, som anser sig kunna tillstyrka provisorisk lagstiftning, uttalar, att denna lämpligen skulle kunna utformas på i huvudsak följande sätt.

En pensionsutfästelses värde må uppskattas till nedan angivna belopp även om detta skulle vara högre än det belopp som må tagas i beaktande enligt de i anvisningspunkt 2 till 29 § kommunalskattelagen givna reglerna. Utfästelsen motsvarar dels en pensionsreserv beräknad på grundval av utfästelsens innehåll den 31 december 1959, dels ock vad den skattskyldige åtagit sig att för år 1960 avsätta till pensionsstiftelse för att säkerställa under detta år intjänat fribrev.

Med pensionsreserv avses här det belopp som erfordras för att säkerställa en pensionsutfästelse enligt de antaganden som anges i nyssnämnda anvisningspunkt.

Sammanfaller den skattskyldiges räkenskapsår ej med kalenderår bör i stället för den 31 december 1959 gälla slutdagen av det räkenskapsår för vilket taxering i första instans verkställts år 1960.

Vill den skattskyldige ej beräkna det belopp, vartill för alla utfästelser sammanlagt avsättning högst medgives, är han likväl berättigad att åtnjuta avdrag för vad han enligt åtagande avsatt till pensionsstiftelse för att säkerställa under år 1960 intjänade fribrev.

Skär avsättning för fribrev intjänat under 1960 till stiftelse som särskilt inrättats för sådan avsättning, må avsättning till den särskilda stiftelsen avse 5 001 kronor även om intjänade fribrev icke uppgår till detta belopp.

VI. Departementschefen

Företagens rätt till avdragsgilla pensionsstiftelseavsättningar är enligt kommunalskattelagens regler beroende av i vad mån bindande pensionsutfästelser kan anses föreligga. Före antagandet av lagen om försäkring för allmän tilläggspension (TPL) har man ansett en pensionsutfästelse bindande, även om företaget förbehållit sig rätt att reducera förmånerna i händelse av en allmän tilläggspensionering. Sådant förbehåll får självfallet numera beaktas. Förutsättningarna för avdragsrätten har således ändrats genom tillkomsten av TPL. Företagens möjligheter till avdragsgilla avsättningar är mindre än förut, i många fall avsevärt mindre.

Frågan om verkningarna i detta hänseende av den allmänna tjänstepen-

sioneringen var aktuell redan vid 1960 års taxering. Med hänsyn till då pågående förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter om undantagande av vissa arbetstagargrupper från den allmänna tjänstepensioneringen och om andra med pensionsreformen sammanhängande spörsmål framlades i prop. nr 40 till 1960 års riksdag förslag till förordning med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1960 års taxering för avsättning till pensionsstiftelse. Enligt den föreslagna förordningen, som oförändrad antogs av riksdagen, medgavs företagen rätt att vid 1960 års taxering göra avsättningar till pensionsstiftelser i samma omfattning som dittills. I propositionen framhöll jag emellertid, att den föreslagna lagstiftningen var att se som en engångsåtgärd, företagen i anledning av det rådande förhandlingsläget. Från och med 1961 års taxering blev kommunalskattelagens regler att tillämpa, varvid hänsyn fick tagas till den reduktion av avsättningsmöjligheterna som föranledes av TPL.

Bland de företag, som förbehållit sig rätt att reducera pensionsförmånerna med hänsyn till TPL, torde ett flertal få anlita försäkringsteknisk expertis för att fastställa den vid 1961 års taxering avdragsgilla avsättningen. Vissa sådana företag torde inte hinna få dessa beräkningar utförda i sådan tid att en i enlighet med kommunalskattelagens regler beräknad avsättning kan göras i 1960 års bokslut. Detta förhållande synes i och för sig knappast utgöra skäl för att införa specialregler i fråga om stiftelseavsättningar även vid årets taxering. Avsättningarna skulle nämligen utan större olägenhet kunna uppskjutas till kommande bokslut.

Arbetsgivareföreningens framställning innefattar inte heller krav på åtgärder motsvarande de under fjolåret beslutade. Den utmynnar i stället i förslag om särskild lagstiftning med avseende på avsättningar, som föranletts av att företagen, som ett led i det s. k. PRI-systemet, åtagit sig att avsätta medel till täckande av en i enlighet med detta system beräknad pensionsskuld. En sådan avsättning kan enligt föreningens mening inte uppskjutas till ett kommande bokslut utan att företaget bryter den överenskommelse som ligger till grund för systemet.

Om avsättningen till PRI-stiftelsen rymmes inom den för företaget avdragsgilla pensionsstiftelseavsättningen, det s. k. skattetaket, är skyldigheten att avsätta till PRI-stiftelsen inte något problem för företaget. Företaget hinner i vart fall beräkna skattetaket under år 1961. Har företaget emellertid redan tidigare år gjort avsättningar, som uppgår till eller överstiger skattetaket, kommer avdrag för avsättningen till PRI-stiftelsen att vägras vid inkomsttaxeringen. I dylikt fall skulle en i och för sig lämplig lösning kunna vara att företaget, i stället för att göra ny avsättning till PRI-stiftelsen, överför medel från äldre pensionsstiftelser till PRI-stiftelsen. Mången gång torde emellertid stiftelsestadgarna lägga hinder i vägen för sådan överföring av medel.

Enligt vad jag inhämtat kommer pensionsstiftelseutredningen att i ett betänkande, som avlämnas under april månad detta år, föreslå en lagstift-

ning, som medger företagen rätt att överföra överskottsmedel i en pensionsstiftelse till en annan dylik stiftelse. Samtidigt kommer utredningen att framlägga förslag till nya regler för beräkning av avdragsgillt belopp vid avsättning till pensionsstiftelse och om avtappning av överskottsmedel i äldre pensionsstiftelser.

Då skyldigheten att avsätta till PRI-stiftelser är en följd av förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter, vill jag inte motsätta mig att — i avvaktan på ett ståndpunktstagande till pensionsstiftelseutredningens blivande förslag — företagen genom särskilda bestämmelser får rätt att vid 1961 års taxering åtnjuta avdrag för avsättningar till PRI-stiftelser, även om däri-genom större avdrag skulle erhållas än enligt kommunalskattelagens regler. De särskilda bestämmelserna bör dock gälla endast för det fall att företaget i 1960 års bokslut uteslutande gör sådan avsättning, som företaget enligt överenskommelse med arbetstagarernas organisationer är skyldigt verkställa. Den provisoriska lagstiftningen bör vidare, såsom flera remissinstanser framhållit, inte begränsas till att gälla allenast avsättningar till PRI-stiftelser. Den bör avse även andra fall, där företaget, på grund av överenskommelser av väsentligen samma innehåll som de i framställningen åberopade, åtagit sig att fortlöpande göra avsättningar till pensionsstiftelse.

Avdragsrätten bör avse det belopp som företaget enligt överenskommelsen är skyldigt avsätta till stiftelsen. Storleken av denna avsättning får det ankomma på de tillämpande myndigheterna att fastställa. Vad gäller avsättning till PRI-stiftelser har riksskattenämnden i den tidigare återgivna anvisningen godtagit viss schablonberäkning. Sker avsättningen till en särskilt inrättad pensionsstiftelse bör dock, av skäl som i framställningen angivits, avsättningen få avse ett belopp av 5 001 kronor, även om summan av intjänade fribrev inte uppgår till detta belopp.

En förutsättning för avdragsrätt bör vara, att avsättningen inte avser att trygga pensionsutfästelse till sådan anställd, som avses i fjärde stycket av punkt 2 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen, d. v. s. i regel huvudaktieägare i familjebolag eller denne närstående, samt att avsättningen sker till pensionsstiftelse som avses i punkt 6 av anvisningarna till 53 § kommunalskattelagen. Vidare måste pensioneringen vara anordnad på sätt i anvisningarna till 31 § kommunalskattelagen föreskrives som villkor för att livförsäkring skall hänföras till pensionsförsäkring. Vanliga regler bör i övrigt gälla beträffande formerna för avsättningen.

Några remissinstanser har ansett det otillfredsställande, att de nya bestämmelserna i vissa fall inte kan tillämpas av företag, som vid tidpunkten för förordningens ikraftträdande upprättat bokslut och avgivit deklARATION. Med anledning härav vill jag framhålla att även dessa företag varit skyldiga enligt den ifrågavarande överenskommelsen att verkställa pensionsstiftelseavsättning under beskattningsåret. Har så skett får bestämmelserna betydelse även för dylika företag.

Vad jag här förordat innebär allenast att vissa företag kan få uppskov med skatt som eljest skolat erläggas på grundval av 1961 års taxering. De belopp, varom här är fråga, är inte av den storleksordning att de bör påverka inkomstberäkningen för budgetåret 1961/62.

Föredragande departementschefen hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till *förordning med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1961 års taxering för avsättning till pensionsstiftelse*.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Olof Norén

Vid promemorian fogat förslag

till

**förordning med särskilda bestämmelser om rätt till avdrag vid 1961 års
taxering för avsättning till pensionsstiftelse i vissa fall**

Härigenom förordnas som följer.

§ 1.

Har skattskyldig lämnat utfästelse om pension enligt den mellan Svenska Arbetsgivareföreningen, Svenska Industritjänstemannaförbundet och Sveriges Arbetsledareförbund den 30 juni 1960 träffade överenskommelsen rörande bl. a. plan för kompletterande pensionsförmåner eller enligt annan överenskommelse med väsentligen likalydande innehåll, skall, såvitt avser pensionsrätt intjänad efter utgången av år 1959, vid beräkning av avdrag för avsättning till pensionsstiftelse enligt bestämmelserna i punkt 2 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen under beskattningsår, för vilket taxering i första instans verkställdes år 1961, i den mån därigenom större avdrag kan erhållas, gälla vad nedan i § 2 sägs.

§ 2.

Skattskyldig som lämnat anställd utfästelse enligt överenskommelse som nämns i § 1 att gälla från ingången av år 1960 eller, därest anställning skett senare under året, från anställningsdagen samt åtagit sig att säkerställa pensionsrätt intjänad efter utgången av år 1959 på sätt föreskrives i en mellan de i § 1 nämnda parterna den 26 oktober 1960 träffad uppgörelse, äger åtnjuta avdrag för avsättning till pensionsstiftelse, som inrättats enligt samma uppgörelse. Avdraget må uppgå till 5 000 kronor eller till det högre belopp som motsvarar 5,7 procent av lönesumman under beskattningsåret för de anställda, vilka intjäna ålderspension enligt utfästelsen. Avdraget skall därvid beräknas på lönesumma som belöper på tiden från och med den 1 januari 1960.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.